ՔՍԱՆԵՒԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—2113—ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ—11—ԱՊՐԻԼ—Ն. Տ.—23—ԱՊՐԻԼ—1878

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 8 մէճ.
» » Գաւառաց » 10 մէճ.
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 4 մէճ.
» » Գաւառաց » 5 մէճ.

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ, երկու անգամի համար 2 զուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ :

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց ճանբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է :

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Ղալաթիա Սանտըքճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրս խան, Մասիսի գրասենեակը :

Ճանբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 11 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Տէրութեանց խորհրդոյն նկատմամբ առնուած լուրերն հակասական և հետևաբար ստուգութենէ զուրկ են : Լրագիր մը կը ծանուցանէր թէ 1856 ի և 71 ի դաշնադրութիւնները գրասեղանին վրայ դրուելու և Այսթէֆանոսի դաշնադրութեան հետ բաղդատելու պայմանաւ տէրութեանց խորհուրդ գումարելու համար հրաւիրագրերը ղրկուեցան, բայց այս լուրն ոչ միայն կանխահաս ելաւ, այլ և ընդհակառակն Բեդրսպուրկի հեռագրերը կըսէին թէ Գերմանիոյ միջնորդութիւնն արդիւնք չունեցաւ, թէ նոր դաշնադրութիւնը տէրութեանց խորհրդոյն ներկայացնելու պայմանաց վրայ ծագած դժուարութիւններն անյաղթելի են: Ուրիշ հեռագիր մ'ալ կըսէր թէ Անգղիական նաւատորմին Մարմարայէն մեկնելուն և Ռուսական զօրաց ալ Կ. Պոլսոյ շրջակայքը պարպելուն վրայ բանակցութիւնք կը շարունակեն, մինչդեռ մի և նոյն միջոցին մայրաքաղաքիս մէջ սաստիկ սրտատանջութիւն պատճառող զրոյցներ կը շրջագայէին : Կըսուէր թէ Ռուսք այսօր վաղը Կ. Պոլիս կամ գոնէ անոր արուարձաններէն մին՝ այն է Պէօյիւքտէրէ պիտի մտնեն : Բարեբաղդաբար այս զրոյցները մինչև ցարդ չ'ստուգուեցան, և շաբաթ օրը Լէվընթ Հէրըլտ լրագիրը Նիքօլա մեծ դուքսին երկար և դժուարին պատերազմի մը նիւթական և մտաւորական աշխատութիւններէն յոգնած՝ Ռուսիա վերադառնալու դիտաւորութեան վրայ կըխօսէր, և ներկայ տագնապին պատասխանատուութիւնն Իկնաթիէֆ զօրավարին վրայ կը ձգէր, որ իբր թէ իւր ծայրայեղութեամբ Այսթէֆանոսի դաշնադրութիւնը չափաւորութեան սկզբանց համաձայն կնքած չըլլալով, ներկայ դիւանագիտական շփոթութեանց պատճառ եղած էր :

Օսմանեան նախարարաց նոր փոփոխութիւնն, որուն հետևեցաւ պալատական պաշտօնատարաց ալ գրեթէ ամբողջ փոփոխումն, ոչ ևս առիթ կը կը թողու պնդելու թէ Օսմանեան կառավարութեան պաշտօնէից մէջ ոմանք Ռուսիոյ՝ ոմանք ալ Անգղիոյ կուսակից էին : Տեյլի Թէլէկրաֆ լրագիրը կը ծանուցանէր թէ պալատական պաշտօնատարներէն շատերը Ռուսիոյ կուսակցութեան յարիլ սկսած էին՝ պատճառաբանելով թէ նախ՝ Ռուսիա Անգղիոյ և թերևս Աւստրիոյ հետ ալ պատերազմելու պատրաստուեալ է, հետևաբար Թուրքիա կրնայ անոր այս վիճակէն օգուտ քաղելով իւր չէզոքութիւնը սուղ ծախել. երկրորդ՝ թէ Անգղիա և Աւստրիա վարանեալ ընթացք մը բռնած ըլլալով մինչև ցարդ, Թուրքիա չկրնար անոնց օգնութեանը վստահիլ. երրորդ՝ թէ Ռուսիոյ հետ կնքուած հաշտութիւնը գործադրել պէտք է՝ թէ և պայմանները խիստ ըլլան. չորրորդ՝ թէ Ռուսաց զօրութիւնը գուցէ մեծ ըլլալով Կ. Պոլսոյ շրջակայքը, մեր դիմադրութիւնը կարելի է անօգուտ ըլլայ, և նոր պատերազմ մ'աւելի ծանր հետևանք ունենայ. հինգերորդ՝ թէ Ռուսիոյ հետ հաշտ երթալով՝ կարելի է որ պատերազմին առաջքն առնուի և Անգղիա յարձակում ընելէ խորշի, որով երկիրը նոր աւերմանց ենթակայ չըլլար, և վեցերորդ՝ թէ և Անգղիոյ նպատակները բարեկամական ըլլան, մինչև ցարդ բնաւ բան մը չըրաւ, իսկ Ռուսիա իւր հարուածելու զօրութիւնը ցոյց տուաւ. եօթներորդ՝ եթէ պատերազմ ծագի և Անգղիա յաղթէ, արդեօք Թուրքիա կը շահի՞. միթէ Անգղիա Յունաստանը մեծցունել չը՞ պիտի ուզէ : Նախորդ առաջին նախարար Ահմէտ վէֆիգ փաշան իսկ այս կարծիքէն է եղեր թէ՝ Օսմանեան կառավարութիւնը պաշտօնական կերպիւ խոստացուած Անգղիական օգնութեան մը վրայ յոյս դնելու իրաւունք չունէր : Այսու ամենայնիւ վեհ. Սուլթանը կը հասկնար Անգղիական կառավարութեան կրած դժուարութիւններն, և գիտէր թէ նախ՝ եթէ Ռուսք Վոսփորը գրաւէին, այնչափ առաւելութիւն կունենային Անգղիացւոց վրայ, որ այդ գրաւումն հընար եղածին չափ յապաղել լաւ կըլլար. երկրորդ՝ եթէ Անգղիա յաղթող ըլլէ, հետևանքն Օսմանեան կայսրութեան հաւանականաբար ջնջումը չըլլար : Անգղիա կարելի է որ տարաժամ կը շարժի, բայց իւր նպատակը թշնամական չէ. Անգղիա հին և օգտակար դաշնակից մ'է. երրորդ՝ թէ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ մէջ Անգղիոյ դէմ դաշնակցութիւն մը բնական չէ, և ոչ միայն Օսմանեան հասարակային զգացման դէմ է, այլ և Թուրքիան Եւրոպայէն բաժնելով գրեթէ Ռուսիոյ մէկ գաւառը կընէ. չորրորդ՝ թէ Կ. Պոլսոյ մէջ ութսուն հազար Օսմանեան զօրք կայ, բայց ասկէ յիսուն հազար զօրք ալ պիտի գայ Վառնայէն, Շումնուէն, Պաթումէն, Տրապիզոնէն և ուրիշ տեղերէ. այս զօրութիւնը կրնայ մայրաքաղաքը պաշտպանել ընտիր հրամանատարաց ներքև :

Վեհ. Սուլթանն այս խորհրդածութեանց յենլով՝ Ռուսաց Պէօյիւքտէրէն գրաւելուն հաւանութիւն տըւած չէր : Մեծ դուքսը կրնար իւր սպայակոյտին հետ Պէօյիւքտէրէի դեսպանատունն երթալ բնակիլ, բայց այս պայմանաւ որ Լիվատիա շոգենաւը ծովախումբ չտանի 'ի Վոսփոր, և Ռուսաց զօրքը Մասլաք և Պէօյիւքտէրէ գտնուող Օսմանեան զօրքն յանկարծակիի չբերեն : Մեծ դուքսն իւր պատուոյն վրայ խօսք տուած է եղեր որ Ռուսաց զօրքը Պէօյիւքտէրէի կողմը չքալէ, սակայն անմիջապէս ետքը Տէրքօսէն Բիրկոսի կողմը բաղում զօրութիւն դալ սկսեր է թնդանօթաձիգ հետևակ և հեծեալ: Հետևաբար Օսմանեան զօրքն իւր զուգահեռական գիծերը կամրացնէր : Մեծ դուքսըն այս կերպիւ չկրնալով իւր նպատակին հասնիլ, կը պատճառաբանէր թէ Այսթէֆանոսի մէջ իւր զօրքերն հիւանդութեան ենթակայ են (թէ և յիշեալ գիւղին օդն առողջարար ըլլալով ամսրանոց է շատ մարդոց համար) : Բայց Մեծ դուքսը զինուորական նկատումներէ շարժեալ կը պնդէր թէ Այսթէֆանոսի օդը ծանր է. թէ իւր զօրքերը բարձրաւանդակներու և հիւսիսային հովի կը կարօտէին. թէ Այսթէֆանոսի մէջ հիւանդանալով պիտի մեռնին. թէ հետևաբար պէտք է որ Վոսփորի բարձունքն ելնեն : Բայց եթէ այն բարձունքը դըրաւեն, Բեդրսպուրկէն եկած հրամանի մը վրայ Ռուսք կրնան նաև նեղուցին տիրել և Անգղիական նաւատորմը հեգնել: վեհ. Սուլթանն իւր չէզոքութեան պատճառաւ չէր կրնար հաւանութիւն տալ որ Ռուսք Վոսփորի բարձունքն ելնեն, և ծանոյց որ եթէ բարձր ու հովասուն տեղերու կը կարօտին, Պալքաններն ունին :

Խնդիրն այս վիճակին մէջ էր, երբ վերջին նախարարական փոփոխութիւնն եղաւ : Կայսերական կառավարութիւնն իւր չէզոքութիւնը պիտի պահպանէ, և ներկայ նախարարութիւնը չկրնար ամբաստանուիլ իբրև Անգղիոյ կամ Ռուսիոյ կուսակից: Բայց արդեօք Ռուսք, որք քանի մը ձևերով Վոսփորի կողմերը քանի մը դիրքերու գրաւումը խնդրած էին, իրենց առաջարկութիւնն 'ի բաց պիտի թողո՞ւն. եթէ չթողուն՝ ի՞նչ ընթացք պիտի բռնեն, և ասոր հետևանքն ի՞նչ պիտի ըլլայ. դժուարին է ասոնք գուշակել: Եւրոպական լրագրաց ոմանք կըսէին նաև թէ Նիքօլա մեծ դուքսը Պաթումի, Շումնուի և Վառնայի պարպուելը կը պահանջէ : Բայց յուսալի է որ այս պահանջումը չկրնար ծանր հետևանք ունենալ, քանզի արդէն յիշեալ տեղերն հետզհետէ կը պարպուին : Ներկայ վիճակին բոլոր կարևորութիւնն Անգլօ-Ռուսական վէճին մէջ է, որ եթէ հաշտութեամբ կարգադրի, խաղաղութիւնը կրնայ ամրապնդիլ տէրութեանց խորհրդոյ մը միջոցաւ, և Օսմանեան կառավարութիւնը ժամանակ կունենայ իւր բարենորոգումներն 'ի գործ դնելու, զորս կայսերական վերջին խաթթը նոր առաջին նախարարին ուշադրութեան կը յանձնարարէ :

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 19 ապրիլ.

Թայմզ լրագիրը Բեդրսպուրկէն հետևեալ հեռագիրը կը հրատարակէ :

« Քաղաքական վիճակն ոչ-չապէս խաղաղական է : Գերմանիա պիտի հրաւիրէ տէրութիւնները քննելու թէ Այսթէֆանոսի դաշնադրութիւնն արտադրող անցքերէն ետև ի՞նչպէս պէտք է փոփոխել 1856 ի և 1871 ի դաշնադրութիւնները : Կը կարծուի որ այս ձևով առաջարկ մը թէ՛ Լոնտրայի և թէ՛ Բեդրսպուրկի մէջ կընդունուի :

Փարիզ 20 ապրիլ.

Տէպա լրագիրը չհաւատար Անգղիոյ նաւատորմին և Ռուսական զօրաց միահաղոյն Կ. Պոլսոյ շրջականերէն քաշուելուն : Կըսէ թէ Անգղիա չկրնար Մարմարան թողուլ երկու ամսէ 'ի վեր բռնած մեծ և կորուկ աշխարհավարութեան պատուը կորսնցնելու վտանգին ինքզինք ենթարկել :

Բեդրսպուրկ 20 ապրիլ.

Ծովային զօրութեան ընդհանուր հրամանատար Կոստանդին մեծ դուքսին մէկ հրամանագիրը ծովային պահեստի զօրքէն հարկաւոր եղած թիւն 'ի ծառայութիւն կը կոչէ՝ երեք դունդ նաւազ կազմելու համար, երկուքը Քրօնշթատի, երրորդն ալ Նիքօլայէֆի մէջ :

Կովկասեան բանակը լուծուելով, թնդանօթաձիգ զօրաց սպաները Բեդրսպուրկ պիտի գան :

Նովօ-Թայմ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Գերմանիա միասնաբար առաջարկեց Անգղիոյ որ իւր նաւատորմը Մարմարայէն դուրս հանէ, Ռուսիոյ ալ՝ որ իւր զօրքերը Կ. Պոլսոյ շրջականերէն ետ քաշէ :

Լոնտրա 20 ապրիլ.

Ինվինսիպըլ զրահաւորն երէկ ճանբայ ելաւ՝ Անգղիոյ նաւատորմին հետ երթալ միանալու համար :

Կարելի է որ Անգղիոյ ծովային պահեստի զօրքը քիչ օրէն կոչուի.

Այս առտու անգղիական լրագրաց հրատարակած հեռագրերը նուազ փոռահութիւն կը յայտնեն :

Թայմզ լրագիրն հետևեալ հեռագիրը կը հրատարակէ Բեդրսպուրկէն. « Երէկուան վստահութիւնը կանխահաս էր: Նոր դժուարութիւնք ծագեցան : Բանակցութիւնք կը շարունակեն : »

Հռոմ 20 ապրիլ.

Պապն այսօր կարդինալներն ընդունելով՝ ըսաւ անոնց. « Պապութեան դէմ պատերազմը կը շարունակէ. բայց՝ վստահելով յԱստուած՝ պատրաստ եմ դիմադրել՝ եկեղեցւոյն և Հռովմէական քահանայապետին իրաւունքներն անվթար պահելու համար : Կը յուսամ որ իմ մոլորեալ որդիքս վերջապէս հնազանդութեան կուգան : »

Վիէննա 20 ապրիլ.

Տէրութեանց մէջ բանակցութիւնք փութոյ պնդութեամբ կը շարունակին : Ռուսաց Վոսփորէն, Անգղիացւոց ալ Մարմարայէն հեռանալու առաջարկութիւնն երկու տէրութիւններէն ալ չընդունուեցաւ :

Ռուսիա 1856 ի և 1871 ի դաշնադ-

ութիւնները վերաքննելու սկզբունքը կընդունի. բայց Անգղիա կը փորձէ ընդունիլ՝ յանկարծական խաղէ մը և Գերմանիոյ մեքենայութիւններէն կասկածելով, որ զինքն առանձնացնելու դիտում ունենալ կը թուի։ Սակայն համաձայնութեան յոյսերը բոլորովին կորած չեն։

Լոնտրա 20 ապրիլ.

Բազում զօրք և ռազմամթերք կը ղրկուին Մալթա։

Լոնտրա 22 ապրիլ.

Թայմզ հետևեալ հեռագիրը կը հրատարակէ Բեդրսպուրկէն.

«Ռուսիա և Անգղիա կը հաճին սկզբամբ ընդունիլ տէրութեանց խորհրդոյ մը գումարումն՝ հաստատեալ դաշնադրութեանց մէջ հարկ եղած փոփոխութիւնները քննելու համար։ Անգղիա կը պնդէ որ իբր սկզբունք ճանչուի թէ Աբևելից մէջ եղած մեծ փոփոխութիւնք, ինչպէս են Այաստէֆանոսի դաշնադրութեան մէջ նշանակեալներն, Եւրոպական խնդիրներ կը կազմեն։

Պէրլին 22 ապրիլ.

Անգղիոյ նաւատորմին և Ռուսական զօրաց Կ. Պոլսոյ շրջականերէն միանգամայն ետ քաշուելուն համար բանակցութիւնք կը շարունակեն։

Փարիզ 22 ապրիլ.

Թան լրագիրը կըսէ թէ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ հաշիւները չփոթեցան Անգղիոյ բռնած դիրքովը, որ Եւրոպիոյ ինքնագիտակցութիւնն իրեն վերադարձուց։

Լոնտրա 20 ապրիլ

Օսմ. քօնս.		8 1/8
փոխ.	1865	8 1/2
»	1869	7 7/8
»	1871	32 5/8
»	1872	13
»	1873	7 3/4
»	Եգիպտ.	52 7/8
Անգղ. քօնս.		95

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

կայսերական հրամանաւ՝

Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշան Թնդանօթարանի վերատեսուչ անուանեցաւ՝ պատերազմական խորհրդին նախագահութեան պաշտօնն ալ վրան մնալով։

Կ. Պոլսոյ նախորդ քաղաքապետ Ահմէտ Րասիմ փաշան Պրուսայի կուսակալ անուանեցաւ։

Ֆէրիդ Շաքիր փաշան արքունի զինուորական վարժարանաց վերատեսուչ անուանեցաւ։

Առաջին նախագահ Բարձր. Սատըգ փաշան շաբաթ օրը կայսերական պալատն երթալով՝ Վեհ. Սուլթանին հետ խորհրդակցելէ ետև՝ Բ. Դուռը գնաց և իւր բարձր պաշտօնին վերաբերեալ գործոց զբաղիլ սկսաւ։

Բ. Դրան նախարարները կիրակի իրիկուն առաջին նախարարին ապարանքը գումարուելով խորհուրդ ըրին։

Մայրաքաղաքս գտնուող Եւրոպական դեսպաններն երէկ Բ. Դուռն երթալով Նորընտիր առաջին նախարարին պաշտօնը շնորհաւորեցին։

Վեհ. Սուլթանին երրորդ սենեկապետ Մէհմէտ պէյ պաշտօնանկ եղաւ։

Ռումանիա գտնուող Օսմանեան գերի զօրքն երէկուընէ 'ի վեր Պէյքոզ հասնիլ սկսան, ուր նոր հագուստ և հրացան ստանալէ ետև Կ. Պոլիս պիտի գան։

Լա Թիւրքի կը ծանուցանէ թէ գաղթականաց կեդրոնական յանձնաժողովին խնդրանօք՝ առևտրական գործոց նախարարութիւնն երկրագործական խորհրդին անդամ Ահմէտեան էֆէնտին Նիկոմիդիա ղըրկեց, որպէսզի գաւառին ամեն կողմը պտըտելով, գաղթական բնակեցնելու յարմար տեղերը նշանակէ։

Նոյն լրագիրը կը ծանուցանէ նաև թէ վանից կուսակալին հրամանաւ Մշոյ զինուորական հրամանատարն երեք վաշտ կանոնաւոր զօրօք Մոտկանի Քիւրդերուն վրայ գնացեր է՝ անոնց ապստամբութիւնները զսպելու համար։

Ցունական Թրաքի լրագիրը կը կը ծանուցանէ թէ Ցունաց Պատրիարքն իւր հիւանդութեան երկարիլը տեսնելով, Եփեսոսի մետրապոլիտը պատրիարքական առժամանակեայ տեղապահ կամ փոխանորդ կարգելու համար Թագրիր գրեր է առ Բ. Դուռն։

Սիլիվրիէն Թէրճէմանի Հաքիքաթ լրագրին լուր կուտան թէ Սիլիվրիի մէջ ռուսական բանակին բժիշկներէն մին մեռնելով՝ Ռուս հրամանատարք կը պնդեն թէ Հայազգի էր նա, ուստի և դիակը Սիլիվրիի Հայոց եկեղեցին փոխադրելով անցեալ ուրբաթ օր մեծ հանդիսիւ յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է։ Ռուս սպայից ամենքն ալ ներկայ գտնուեր և դագաղն իրենք ուսերնուն վրայ բարձած ամեն փողոցները պտըտցնելէ ետև բերեր եկեղեցւոյն մէջ թաղեր են։ Գիւղին Հայ երևելիներն հանդէսէն վերջը վարժարան հրաւիրեր են Ռուս սպայներն, որք պահ մը տեսակցելէ և հանգիստ առնելէ ետև՝ հաներ 10 Բօլ իմբէրիալ յանձներ են իբրև ծախք յուղարկաւորութեան, և ապահովեր են որ հանգուցելոյն կինը 15 օրէն Սիլիվրի գալու վրայ ըլլալով՝ աւելի մեծ վարձատրութիւն մը կընէ։

Կիրակի օրը 1,156,919 ղրշի Թըղթադրամ այրեցաւ Սուլթան Ահմէտի հրապարակին մէջ։

Ալիւրին տուրքէն անցեալ ուրբաթ օրը 135020 ղրշ և շաբաթ օրն ալ 155340 ղրշ հասոյթ գոյացաւ։

Պասիրէթ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ քանի մ'օրէ 'ի վեր Ռուսական շոգենաւեր կը պտըտին Մարմարայի մէջ և յաճախ իշխանաց կղզիներուն կողմն երթալով՝ ծովուն խորութիւնը կը զննեն։

Յիշեալ լրագրին խօսքին նայելով, Բ. Դուռն այս շարժմանց և զննութեանց համար բացատրութիւն խնդրեր է Ռուսաց զինուորական իշխանութենէն։

Բ. Դռնէն գաւառաց կուսակալներուն ուղղեալ շրջաբերական մը կը ծանուցանէ թէ Պուլղարիոյ ապստամբութեան մասնակցող Պուլղարաց ընդհանուր ներում շնորհուած ըլլալով, գաւառաց մէջ աքսորեալ կամ բանտարկեալ բոլոր Պուլղարներուն ազատութիւն պիտի տրուի. հետևաբար կը հրամայէ որ անոնց ամեն դիւրութիւն տան իրենց երկիրը վերադառնալու. միանգամայն արձակեալ Պուլղարաց ցանկը շինելով Կ. Պոլիս ղրկեն։

Ուրբաթ գիշերուան երկրաշարժը Նիկոմիդիոյ կողմերն աւելի սաստիկ ցնցելով, բազմաթիւ շէնքեր փլեր և շատեր ալ մնասուեր են։

Երկաթուղւոյն կայարանը գրեթէ բոլորովին կործաներ է. քանի մը հին մզկիթներ փլեր կամ այն աստիճան խախտեր են, որ փլչելին անհրաժեշտ է. նմանապէս շուկային քարուկիր շէնքերէն ոմանք փլեր շատեր ալ խախտեր են։ Ըմպելեաց խանութներուն մէջ գտնուած շիշերուն ու գաւաթներուն մեծ մասը խորտակեր են։

Եղած մնասն հարիւր հազար լիրայէն աւելի կը հաշուեն։

Կըսուի թէ պատառ կին մ'իւր տանը փլատակներուն ներքև մնացեր է։

Պասիրէթ կը ծանուցանէ թէ Գարատաղցւոց գրաւած Անթիվարի քաղաքին հրամանատարը՝ Բօք իլիա՝ տեղւոյն լատին եպիսկոպոսը կանչելով, Անթիվարիի մէջ և շրջակաները գտնուող լատին ժողովրդոց ազգահամարի ցուցակը կուզէ։ Լատին եպիսկոպոսը չընդունիր այս պահանջումն, առարկելով թէ իրենք դեռ Օսմանեան հպատակ կը գտնուին, և զինուորական ծառայութենէ ազատ մնալու իրաւունք կը վայելեն։ Ասոր վրայ Գարատաղցի հրամանատարը յիշեալ եպիսկոպոսը գաւազանի 20 հարուածով գանակոծել տալէ ետքը՝ կը բռնէ կապած Չէթինէէ կը ղրկէ, ուր ցարդ կը մնայ եղեր բանտարկեալ։

Կիրակի առաւօտ ժամը չորսին միջոցները մայրաքաղաքիս Նուրի-Օսմանիէ Թաղը Գեաթիպի մը տունը մէջէն բռնկելով այրեցաւ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

10 ապրիլ երկուշաբթի իրիկուն		——
11 ապրիլ երեքշաբթի առաւօտ բացուեցաւ		8,35
ժամ 6 ին		8,35
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	30
Թղթադրամ	մր.	267

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Կ. Պոլիս 10 Ապրիլ

Սօսիէթէ ժէնէրալի բաժ.		Անգղ. լիր.	2,30
» փոխանակութեան		»	2,
Կ. Պոլսոյ Պանքային		»	2,35
Քրէտի ժէնէրալ		»	2,12
Քրէտի Օսմանօ—Թիւրք		»	—
փոխ.	1863	Ֆր.	40
»	1865	»	40
»	1869	»	38
»	1872	»	14
»	1873	»	37
Թրամուայ		Օսմ. լիր.	1 5

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

10 Ապրիլ

Անգղ. լիրա	ղրշ.	109 5
Նաբօլէոն ոսկի	»	86 36
Իմբէրիալ Ռուս	»	89
Գըրըմից	»	51 10
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	121
Պըլինձ	»	165

ԱԶԳԱՅԻՆ

Շաբաթ չանցնիր որ Հայաստանի գաւառներէն հարստահարութեան գանգատ չգայ Քիւրդերուն դէմ։

Այս անգամ ալ Բաղէշէն երկու ժամ հեռի կուլթիկ գիւղը Խամաճի Քիւրտերէն տասնևվեց հոգի այցելութեան երթալով տեղւոյն երևելիներէն Խաչէնտէրեան Պետրոս անուն ազգայնոյն տունը կիջևանին, և 24 ժամ ամբողջ ուտել խմելէ վերջը յիշեալ ազգայինը կ'սպաննեն և տեղերնին կը դառնան։ Այս դէպքը Բաղէշէն մայրաքաղաքս պանդխտող կուլթիկցի ազգայնոց գրուած ըլլալով, այս վերջիններն հինգշաբթի օրն ազգային Պատրիարքարան դիմեցին, և սոյն դէպքը հաղորդելով անմիջական տնօրէնութիւն խնդրեցին։ Գեր. խորհրդական օրբազանն անմիջապէս հեռագիր ղրկեց Բաղէշի առաջնորդական տեղապահին և սոյն դէպքին քննութիւնն ու մանրամանութիւնը խնդրեց։ Հայրենիք

Կը հաւաստեն թէ Մուշէն եկող ճանբորդք կը պատմեն որ վերջերս Քրդաց բռնութեանց զոհ գացող Խնուսի և Մշոյ Հայոց կողմէն խընդրագրաւ պատգամաւորութիւն մը ներկայանալով կոմս Լորիս Մէլիքօֆ զօրապետին, որ ասոնց չարագործութեանց առաջքն առնու, զօրապետը քանի մը հազար հետևակ և ձիաւոր զօրք ճանբայ հաներ է, որոնք երկու մասի բաժնուելով, մին Մշոյ կողմը, միւսն ալ Խնուսի կողմերը պիտի քալեն, երթալ չարագործ Քիւրտերը գտնելով պատժելու և աւարի տուած (առած) կողոպուտնին ետ առնելով իրենց տէրանցը դարձնելու։

Յիշեալ զօրքերը մինչև ցարդ իրենց որոշեալ տեղն հասած ըլլալու են։ Լրաբեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Կեդրոնական սնտուկի վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ Նոր կիւրակէ (ապրիլ 23) Ղալաթիոյ կեդրոնական վարժարանին մէջ 'ը ժամ 7 'ի ներկայութեան յանձնաժողովոյն։

Ամեն ոք ազատ է ներկայ գտնուիլ։

Սոյն վիճակահանութեան տոմսերէն ուզողը մինչև նոյն օրը կրնայ ըստանալ Պատրիարքարանէն և Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն բանկալէն։

10 ապրիլ 1878 (Կնք.)

Ի Պատրիարքարանի Հայոց

Կ. Պոլիս

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

Սոյն մակագրով հետևեալ յօդուածը կը տեսնենք Տփխիսի Մշակ օրագրին մէջ.

«Ի՞նչ էին Հայերը և ինչ էր նրանց դրութիւնը Թիւրքիայում երկու տարի առաջ.

«Երբ որ առաջին անգամ Հերցեգովինան և Բօսնիան ապստամբվեցան Թիւրքաց ճնշող լուծի դէմ, երբ յարուցվեցաւ Բալկանեան թերակղզու Սլավեանների Թիւրքաց լուծից ազատման խնդիրը, — Հայերի վրայ ոչ թէ միայն խօսք չկար քաղաքական աշխարհում, այլ և Եւրոպայի մեծ մասը գուցէ ոչինչ տեղեկութիւն չունէր Հայերի գոյութեան մասին. չէր էլ իմանում թէ արդեօք ի՛նչ ազգ են Հայերը և ի՛նչ դրութեան մէջ են նրանք Թիւրքիայում.

«Երկու տարի անցաւ. ճշմարիտ է, Թիւրքիայի Հայերը չապստամբվեցան Թիւրքիահպատակ այլ քրիստոնեայ ցեղերի պէս, բայց նոքա այնու ամենայնիւ իմացան ուրիշ ճանապարհներով լսելի անել քաղաքական աշխարհին իրանց ձայնը ազգի մեծամասնութեան թշուառ դրութեան մասին, և բողոք բարձրացնել իրանց կորած քաղաքական իրաւունքների մասին։

«Այդ ճանապարհը նախ տպագրական խօսք էր. երկրորդ՝ թէ՛ եւրոպական գրեթէ բոլոր տէրութիւններին և թէ՛ իրան Թիւրքիային՝ ազերի, բողոքների, յիշատակագիրների ներկայացնելը, և վերջապէս բոլոր մեծ պետութիւնների կաբինէտներին իրանց պատգամաւորների ուղարկելը.

«Այդ միջոցներով Թիւրքիայի Հայերը կարողացան իրանց աննախանձելի դրութեան վրա եւրոպական դիպլոմատիայի ուշադրութիւնը դարձնել.

«Բայց ինչի՞ Թիւրքիայի Հայերը չկարողացան նոյնը անել երկու տարի, հինգ տարի, տաս տարի սրանից առաջ.

« Որովհետև նոքա դեռ չունէին գաղափար ազգի գոյութեան վրա *։ Հայերը գիտակցական կերպով ազգ չէին ճանաչում իրանց, այլ կազմում էին մի միայն մի յայտնի աղանդ **։ Ով որ հայ լուսաւորչական դաւանութեանը չէր պատկանում, նա հայ չէր համարվում։ Միայն երկու տարի է որ հայերը հասկացան որ կրօնի զանազանութիւնը չէ կարող փոխել ազգային, ցեղական յատկութիւնները։ Ինչպէս առաջին անգամ ռուսաց տէրութեանը Թիֆլիսի հայերի կողմից ներկայացրած ադրէսի մէջ մասնակցեցան իրանց ստորագրութեամբ հայ—լուսաւորչականների հետ միասին Թիֆլիսի կաթօլիկ և բողոքական հայերը, այնպէս էլ այժմ Կ. Պօլսի հայերի բոլոր կուսակցութիւնները և դաւանութիւնները, թողնելով իրանց դարևոր վէճերը՝ միացան ընդհանուր գործի համար։

« Այդ բոլորովին նոր, հայոց պատմութեան մէջ չեղած երևոյթը ժամանակի նշան է և միակ ճանապարհ է Թիւրքիահպատակ հայերի համար հասնել ցանկացած քաղաքական իրաւունքների ձեռք բերելուն, հասնել ինքնավարութեանը, հասնել ազգի ապագայ բարօրութեանը և բազդաւոր ապագային։

«Բայց այդ բոլոր ցանկացած նպատակներին հասնելու համար Թիւրքիահպատակ հայերը չը պէտք է բաւականանան դորանով ինչ որ մինչև այժմ արել են։ Նոքա պէտք է աշխատեն ոչ կրօնի՝ այլ մայրենի լեզուի միջոցով, հայոց ազգային ցեղական կրթութեան միջոցով դարձնել դէպի հայութիւնը իրանց ազգային տարրի այն ուժեղ և բազմութիւ մասը, որ օտար կրօնի ֆանատիկոսութեան շնորհով անջատվեց ազգային կեանքից, կուլ գնալով մահմետականութեան մէջ։ Մենք խօսում ենք մահմետական հայերի վրա։ Նրանցով պէտք է զբաղվի այժմ Թիւրքիայի հայը և դարձնէ նրանց ազգային լուսաւորութեան վրա իր բոլոր ուշադրութիւնը, իր ամբողջ ոյժը։

« Հայաստանի մէջ բնակվող մահմետականներին ճիշդ ազգագրական և խիստ պատմական քննութեան ենթարկելով, կը համոզվենք որ նրանց մեծ մասը ծագումով և ցեղով բուն հայեր են, միայն կրօնով մահմետականներ։ Թիւրքաց հայերի գործը պէտք է լինի ծնեցնել նրանց մէջ մայրենի լեզուի միջոցով իրանց ազգային գաղափարի ինքնաճանաչութիւնը։

« Դորանով Թիւրքիայի հայերը թէ իրանց ազգային գործին մեծ օգուտ բերած կը լինին, և թէ վերջապէս մեծ ծառայութիւն արած կը լինին ընդհանուր մարդկութեանը, մտցնելով ազգային կրթութեան միջոցով իրանց հայրենիքի մահմետական ազգաբնակութեան մեծ մասի մէջ ընդհանուր եւրոպական քաղաքակրթութեան լոյսը։ »

Նոյն լրագրին մէջ կը կարդանք թէ կովկասեան գաւառաց փոխարքայ Միքայէլ մեծ դուքսը 20000 Րուպլի առեր է Պայազիտէն ու Ալաշկերտէն Ռուսիոյ հողն ապաստանող Հայ գաղթականաց համար։

---

* Այս պատճառաբանութիւնը ճիշդ չէ։

** Մշակի խմբագրին հայերէն լեզուի և պատմութեան թերահմտութիւնը նկատելով պէտք չէ կարևորութիւն տալ անոր այս տեսակ լեզուական և պատմական սխալներուն, այլ յօդուածին հայրենասիրական ոգին միայն պէտք է նկատողութեան առնուլ։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

ԿԱՐԳՔ ՍԻԱԳՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՔ ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ ՅԵՒՐՈՊԱ

Արքունական արարողութեանց ծագումն յԵւրոպա շատ հին է, կըսէ Պ. Լ. Լըտիք. բայց այդ մասին անփոփոխ կանոնաց և օրինաց հաստատութիւնը ԺՆ̈րդ դարէն անդին չանցնիր։ Ամենէն առաջ Սպանիացիք ա՛յն աստիճան կարևորութիւն տուին աստիճանի վերաբերեալ կանոնապահութեան, որ գրեթէ անօրէնքելի բան մը դարձաւ։ Կը պատմեն թէ Կարոլոս Բ. ի կինն՝ Աննա թագուհին՝ ձիէն վար իյնալով, երբ ոտքին մէկը ասպանդակին անցած կախ մնացած էր, ներկայ գտնուող 43 ծառայներէն և ոչ մին չհամարձակեցաւ օգնութիւն մատուցանել իրեն, վասն զի մեծ ախոռապետն՝ որ մի միայն արտօնութիւն ունէր թագուհւոյն ձի հեծած ատեն անոր ասպանդակը բռնելու՝ բացակայ կը գտնուէր այն միջոցին։ Թագուհին այն վիճակին մէջ մնալով՝ կեանքը թերևս պիտի կորսնցնէր, եթէ անցորդ մը գթալով չգար ազատէր զինքը։ Անցորդն իրաւ է որ սաստիկ գումար մ'ընտացաւ 'ի վարձատրութիւն ըրածին, բայց միանգամայն աքսորի դատապարտեցաւ՝ արքունական կարգապահութեան օրէնքն առ ոչինչ գրած ըլլալուն համար։ Այս դէպքն յիշել կուտայ մեզ այն անգղիացի տիկնոջ պատմութիւնն, որ անկարեկիր հանդիսատեսաց աչքին առջև խեղդուեցաւ, սա պատճառաւ որ մէկը չկար անոնց մէջ որ արդէն ներկայացեալ ըլլար իրեն։ Գաղղիացւոց նախկին միապետութեան օրով, երբ թագաւորն սոսանիկներէն միոյն հիւանդտես երթալու պատիւ ընէր, հիւանդին անկողնոյն քով ուրիշ անկողին մ'ալ կը պատրաստէին, որոյ վրայ ալ թագաւորը կընկողմանէր, վասն զի պատշաճից օրէնքը չէր ներեր որ հպատակ մը վեհապետէն աւելի հանգիստ դիրքի մը մէջ գտնուէր։ Ահա այս եղանակաւ տեղի ունեցաւ Լուդովիկոս ԺԴ. ին Ռիշլիէօյի տուած այցելութիւնն, որ վէրք մ'առած ըլլալով անկողին ինկած էր։

Տակաւին այսօր « Աստիճանագիտական ժողով » անուամբ հաստատութիւն մը կայ, որոյ պաշտօնն է մեծաշուք հանդիսից մէջ իւրաքանչիւր աստիճանաւորի բռնելիք տեղն որոշել. արդարև փափուկ խնդիր, վասն զի Անգղիացիք թագաւորէն կամ թագուհիէն սկսեալ մինչև ռամկական քաղաքացին իննսուն աստիճան կամ դասակարգութիւն կըհամրեն, ոչ աւելի, ոչ պակաս։ Շուէտի մէջ և մանաւանդ 'ի Տանիմարքա ալ նախապետական կարգերն ասկէց նուազ կնճռալից չեն։ Յուլիոս Բ. Պապը (ԺԶ. դար) Եւրոպական վեհապետաց համար նախաթոռութեան ցուցակ մը շինած էր. այդ ցուցակին մէջ կային քանիվեց վեհապետք, որոց չորսը միայն մինչև ցարդ իրենց նախկին տիտղոսները կը պահեն. այսինքն Գերմանիոյ կայսրն և Անգղիոյ Սպանիոյ և Բորթուգալի թագաւորներն։

Ժամանակ եղաւ որ պատշաճից օրէնքը դեսպանաց համար ճշմարիտ բանտ մը դարձաւ։ Դեսպաններէ շատեր իրենց աստիճանաց յատուկ առանձնաշնորհութիւնքը չկորսնցնելու համար՝ անհընարին չափազանցութեանց կը դիմէին։ 1661 ին Լոնտրայի Սպանիական դեսպանը՝ միմիայն Գաղղիոյ դեսպանէն յառաջ պալատը հասնելու համար՝ մինչև անգամ փողոցին մէջ անոր կառաց վրայ յարձակելով ձիերուն սանձը կտրել և ընթացակից սպասաւորներն սպաննել տալէ չվախցաւ։

Ինչ ինչ դիպուածոց մէջ դեսպանագիտական կարգաց վերաբերեալ օրէնքներն ամենաճիշդ հաւասարութեան համաձայն կարգաւորեալ էին։ Այսպէս Ռիսվիքի դեսպանաժողովին մէջ՝ 1697 ին՝ Գաղղիոյ դեսպանին և կայսեր դեսպանին՝ ժողովոյն սրահին առջև համաչափ չըջագայելնին տեսնուեցաւ։ Մաքօլէ պատմաբանն այս դեսպանաժողովիս առթիւ տէրութեանց լիազօր դեսպանաց զգացած ծանրածանր մտահոգութեանց ծիծաղաշարժ պատմութիւնը կընէ։ Անոնց կրած սրտադողերը կը նկարագրէ՝ որ չըլլայ թէ իրենց նախաթոռութեան իրաւունքը բռնաբարուի կամ իրենց վեհա- Բէն տիտղոսը մասամբ. կըյիշէ նոյնպէս որքան ձի, կառք, մանկլաւիկ և հետևակ գործածելու արտօնութիւն ունենալնուն վրայ անվերջանալի վիճաբանութիւններ ընելնին, իրենց սրսրդաց կամ պահապան զօրականաց զգեստին վրայ ըրած հակաճառութիւնները. արդեօք մահա՞կ թէ չէ սուր պիտի կրեն ձեռքերնին. սոնքներնուն մասին ըրած աշալուրջ զգուշութիւննին, որ չըլլայ թէ քիչ մը կանուխ կամ քիչ մ'ուշ շարժելու սկսին, որով և իրենց արժանապատուութեան վնաս մը գայ։ Արդարև Անգղիացի պատմաբանին սոյն նկարագրութենէն զուարճալի բան չկըրնար ըլլալ. բայց պէտք է յիշել որ այն ժամանակները բոլոր այս ձևակատարութիւնք այնպիսի ծանր նշանակութիւն ունէին, որ հնար չէր առ ոչինչ գրել զանոնք։ Երբ Մազարէն և Տօն Լիւի Տէ Հարօ՝ Լուդովիկոս ԺԴ. ին Մարիամ Թերեզիա կայսրուհւոյն հետ ամուսնութեան խնդրոյն վրայ բանակցելու համար մէկտեղ եկան, քովէ քով քալելով սենեակ մը մտան, որոյ գիմացի որմունքն երկու ազգաց գոյներովը գիպակներով ծածկեալ էին. յետոյ մի և նոյն վայրկենին նստան երկու աթոռոց վրայ, որք այնքան նմանաձև էին որ կարելի չէր իրարմէ զանազանել։ Յայտնի է որ մինչև ցայսօր ալ մեծ դեսպանք՝ իրենց դեսպանութեան գնացած երկրին վեհապետին առջև գլխարկ 'ի գլուխ կենալու արտօնութիւն ունին, երբ իրենց թուղթերը կը ներկայացնեն անոր. բայց բնաւ չեն գործածեր զայս։

Ծովային յարաբերութեանց վերաբերեալ արարողութիւնք ժամանակաւ դեսպանագիտական արարողութիւններէն շատ աւելի կարևորութիւն ունէին. վասն զի տէրութեան մը կողմանէ ուրիշ տէրութեան մ'ողջոյն տրուիլն՝ առաջնոյն կողմանէ չէ թէ միայն քաղաքավարական ցոյց մը, այլ խոնարհ հպատակութիւն մը կ'ենթադրէր։ Երկար ատեն Անգղիա այս մասին խիստ խրոխտ դիրք բռնեց և այլոց կողմանէ իւր դրօշակին տրուելիք ողջոյնին մասնաւոր ձև ինքնին կորոշէր, և մի միայն ԺԸ. րդ դարուն վերջերն՝ երբ Գաղղիա և Ռուսիա ծովային ողջունատրութեան՝ ինչ ձևով ալ որ ըլլայ՝ բնաւ կարևորութիւն չտալու մասին իրարու հետ համաձայնեցան, այն ատեն Անգղիա իւր պահանջումներէն ետ կեցաւ։ Այժմ ծովային ողջունատրութիւնք պարզ քաղաքավարութեան ձև մ'են, զորս այլ և այլ տէրութեանց պատերազմական նաւերն իրարու հետ կը փոխանակեն։

Մնացեալն յաջորդ թուով

. . . Խմբագիր .

Ներկայիւս կը խնդրեմք Ձեր Մեծապատուութենէն որ բարեհաճիք ներփակեալ ազդը Ձեր պատուական թերթին մէջ հրատարակել։

Մնամք . . .

Թաղ. խորհրդոյ

Ատենադպիր — Փ. Ատենապետ

Յարութիւն Յ. Թիւլեան — Բաբէկ Սաքեան

9 ապրիլ 1878

Սամաթիա

Ա Զ Դ

Սուրբ Եկեղեցւոյս կալուածներէն Սամաթիա Սուլու Մանասթըր ճամբէն եղած փուռը վարձու պիտի տրուի ներկայ 1878 տարւոյս (խարէլէզ 1 էն) ապրիլ 23 էն։

Նոյնպէս նաև Պալըգլըյ՝ գերեզմանատան սրճարանը ներկայ տարւոյս մայիս 1 էն։

Վերոյիշեալ կալուածները վարձել ուզողը կը հրաւիրուի 'ի խորհրդարանս մինչև ապրիլ 23։

Ա Զ Դ

ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎ ՕՍՄ. ՊԱՐՏԱՏԵԱՐՑ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ Օսմանեան պարտատերաց մարտ 9/21 ի ընդհանուր ժողովին մէջ քուէարկեալ որոշմանց մէկ օրինակը հետևեալ հաստատութեանց ամեն մէկուն մէջ դրուած է, ստորագրութիւն առնալու համար։

Պանք Էնբէռիալ Օթօման.

Քրէտի Լիօնէզ.

Պանք տը Քօնսթանթինօբլը.

Սօսիէթէ Ժէնէռալ տը լ'Անբիռ Օթօման.

Քրէտի Ժէնէռալ Օթօման.

Սօսիէթէ Օթօման տը Շանժ է տը Վալէօռ, և

Մօսիւ Ա. Ջունդի դրասենեակը Ղալաթիա Գէօրգ պէյ խան, 12։

6

Ի Լ Ա Ն

Քէօհնէ սիյահ տէօքմէ մառէն բարչաը, գըյէ օն պին, պէհէր գըյէսի օթուզ փարա.

Սարը թէլ թօզը, գըյէ պէշ պին, պէհէր գըյէսի եէտի զրուշ եիկիրմի փարա.

Քէօհնէ գազղան սաճը, գըյէ եիւզ պին Իքի եիւզ, պէհէր գըյէսի ալթմըշ փարա.

Խուրտէ թիմուր բարչաը, գըյէ եիւզ պին.

Պէյքօզտէ քէային տէպպալխանէի ամիրէտէ մէվճուտ օլուպ ֆիրունթ օլունմաք իզըրէ միւզայէտէյէ քօնուլան պալատէ մուրատդամ տէօրթ քալէմ էշեանըն պէհասը եիւզլիւք քայիմէ եիւզ զրուշա օլարաք հաքտէն օլրաք վիրիլուպ, հէման ախզ իտիլմէք չարթը իլէ ֆիյաթը մուրադդամէլէրի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղու կիպի խուրտէ թիմուր բարչալէրինին տախի զուհուր իտէճէք թալիպի իլէ ֆիյաթը դաբըլաշտըըըլաճաղընտան վէ նիսանը րումինին եկիրմինճի բէնճշէնպիհ կիւնի թէքրար միւզայէտէլէրի պիլ իճրա քարարը դամիյէլէրի վէրիլէրէք ֆիրուխթ ֆօլունաճաղընտան, իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի վէ էշեայը մէզքիւրէյի կէօրմէք իսթէյէնլէրին սահա էվվէլճէ տէպպաղխանէի մէզքիւրէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.

4 Նիսան 1878 — 3

Տարը Սէրասքէրի

Էյյուպտէ անպարը իչուն ալթմըշ պին տանէի պէյազ վէ եիւզ պին ատէտի սիյահ օլրաք չէրայիթի մալումէ իլէ ալընաճաք օլան իքի եիւզ եարտալը տէվէ մարդալը մադարա խիլէյինին պէհէր ատէտի եիկիրմի սէքիզ պուչուք փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ նիսանը րումինին օն իւչիւնճիւ փէնշշէնպիհ կիւնիւ գարարը դաթիսի վէրիլէճէկինտէն, իժա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի.

Ծ Նիսան 1877

Տարը Սէրասքէրի

Խասթախանէլէրտէն մասատ, թայինաթ իչիւն մըղտարի քէաֆի գօյուն էթի պուլմադ մուհալ հիւքմինէ կիրմիշ օլմասընտան տօլայը, իչպու տօղսան տէօրթ սէնէյի րումիյէսի մարթը իչուն, խասթախանէլէրին զայրիյէ վէրիլմէք իչուն, զարուրի սըղըր էթի գօնթրաթօսա բաղթ օլունմըշ, վէ պունուն պէհէր գըյէսի իչուն օն պիր զուրուշ պէտէլ իթասը դարարըլաշտըըըլմըշ օլըղընտան, էսհապը թայինաթըն խիթիհդադլէրինի սըղըր էթի օլարադ մահալլէրինտէն այնէն, վէ նախտ խիթէրլէր իսէ, պէհէր գըյէսի դայիմէ եիւզ զուրուշ հիսապի իլէ օն պիր զուրուշա օլարադ նիզամիէ խազինէսինտէն պէտէլ ալմալէրի լազըմ կէլէճէյի մալիւմլէրի օլմադ իզըրէ իլան օլունուր.

14 Մարտ 1878

Տարը Սէրասքէրի

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԼՖՐԷՏ ՏԸ ՄԻՒՍԷ
ՆՈՐ ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ԸՆՏՐԱՆՕՔ

Պետրոս Խաչատուր Թէրզեան

Իզմիր տպագրութիւն Տէտէեան

Կը ծախուի Նազմաճեան գրատունը Կ. Պոլիս Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճառտէսի և ՚ի Մահմուտ փաշա ։

ՍԻՐԱՔ ԵՒ ՍԱՄՈՒԷԼ
ԲԱՐԻ ՀՕՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

ԳՐԵՑ ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Ի լոյս ընծայեցին ուսումնական եղբարք

Յովհաննէս և Մկրտիչ Իսաեան

Ի ՆՊԱՍՏ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑ ԵՒ ԶԱՐԳԱՑԵԱԼ ՈՐԴՒՈՑ

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով. գին մէկ քաննոց թըղթադրամ։

ՇԻԹԹ ՄԱՆՈՒՆՔ
Ի ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԷ

Երկասիրեաց Հիմնական Տ. Վ. Դիմաքսեան

Օժանդակութեամբ

Եաղշիպէկեան եղբարց հարազատաց

Միջրաքաղաքէս մինչև Եգիպտոս և Երուսաղէմ 32 քաղաքաց ու գիւղօրէից վրայ վիճակագրական շահաւէտ տեղեկութիւններ պարունակող 368 երեսէ բաղկացեալ գիրք մ՚է, Հայաստանեայց անուն տպարանէ մը ելած ։

Կը ծախուի Եէնի գաբուի և Մայր եկեղեցեաց բանկալներն և Կ. Պօլսոյ Հայ գրավաճառաց քով։ Գին կէս արծաթ մեճիտիէ ։

ՄԱՐԻՕՆ ՏԸԼՕՐՄԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔԸ
ԿԱՄ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓԱՆՔ

Հեղինակ Էօժէն տը Միրգուր

Թարգմանեց Գր. Զիլինկիրեան

Սոյն նշանաւոր վէպին հինգերորդ այն է վերջինհատորն ալ Իզմիրի Տէտէեան եղբարց տպարանէն Պօլիս հասած ըլլալով կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճառտէսի Թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով ։ Գին 2 ֆրանք։

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ
ԳՐԵԱՑ ԾԵՐԵՆՑ

Սոյն գեղեցկահիւս վիպասանութենէն՝ որոյ պատմական աղբիւրը Ռուբինեան հարստութենէն առնուած է, և որ Քրիստոսի 1145 թուականին՝ Հայոց Կիլիկիոյ մէջ վերստին ձեռք բերած իշխանական մեծութեան ճըշգրտատիպ պատկերն է, ամեն Հայ պէտք է փութայ մի օրինակ ունենալ

Կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով. գին 2 ֆրանք։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿՂԶԻ
ԸՆԿԵՑԻԿ ՄԱՐԴԸ

Ժիւլ Վէրն անուանի հեղինակին սոյն հետաքրքրաշարժ և հրահանգիչ գործին Գ. այն է վերջին հատորն ալ Իզմիրէն հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճառտէսի Թիւ 2 ։ Ս. Ղ. և Նազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆր.

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ՄԱՐՔԻԶՈՒՀԻՆ
ՀԵՂԻՆԱԿ

Տըւ Կօմօնպէ

Թարգմանեց Խ. Ի. Պուրունսուզեան

Սոյն գեղեցիկ վիպասանութեան, որ միայն երկու հատորէ կը բաղկանայ, երկրորդ հատորն ալ Իզմիրէն հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճառտէսի, Թիւ 2 Ս. Ղ. և Նազմաճեան գրատունը և այլ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆրանք։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1878 ԱՊՐԻԼ 1 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ 30

ՌՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
11 30	Եէնիմահալլէէն Մէզարբ. Պէօյիւքտէրէ, Թարաբիա, Եէնիքէօյ, Ստէնիա, Էմիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք:	20
12 30	Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարաբիա, Եէնիք. Էմիրկ. Բ. Հիսար, Պէպէք:	23
1 15	Բ. և Ա. Գավաքէն Մէզար. Պէօյիւքտ, Թար. Եէնիք. Ստէն. Էմիրկ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ:	32
2 15	Եէնիմահալլէէն Մէզարբ. Պէօյիւքտ. Թարաբիա, Եէնիք. Էմիրկէն, Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ:	33
3	Մէզար. Պէօյիւքտ. Թարաբիա, Եէնիք. Ստէնիա, Էմիրկ. Գանլ. Բ. Հիսար, Պէպէք և Սիրքէճի իսկելէսի հանդիպելով անկէ կամուրջ (Բացի ուրբաթէ):	20
4	Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Օրթաք. Պէշիկ:	21
5 15	Եէնիմահ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Բ. Հիսար, Արնաւ. Պէյլ. Օրթաք. Պէշիկ.	23
6 15	Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թարաբիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Գանլըճա, Բ. և Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Արնաւ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիկթաշ, Իսկիւտար ։	4
8	Բ. և Ա. Գավաքէն Եէնիմահ. Մէզար. Պէօյիւք. Թարաբիա, Պէյքօզ, Եէնիք. Էմիրկէն, Պօյաճ. Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ ։	19
10	Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտ. Թարաբիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Բ. Հիսար, Արնաւ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ:	22

Արնաւուտ քէօյէն

Ժամ	Արնաւուտ քէօյէն	Թիւ
11 30	Արնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ ։	1
12	Արնաւուտքէօյէն, Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Տօլմապ ։	22
12 30	Արնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ,	25
1	Արնվ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Տօլմապահչ:	1
1 30	Արնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Տօլմապահչ:	22
2 5	Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ:	25
4	Արնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Տօլմապահչ ։	22
10 10	Արնաւուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ ։	1
10 50	Գուրուչէշմէէն » »	4

Ասիական եզերք

Ժամ	Ասիական եզերք	Թիւ
11 45	Պէյքօզ, Բաշար. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի Գուզկ. Գամ ։	21
11 35	Վանիքէօյէն Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ ։	4
1	Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բաշար. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ.	19
3	Պէօյիւքտ. Թարաբիա. Պէյքօզ, Բաշար. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք:	34
3	Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. (Բացի ուրբաթէ):	1
9	Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բաշար. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Վանիք Չէնկէլ. Պէյլէրպէյի, Գուզկ. Իսկ. (Ուրբաթ օրերը Բ փ. մաճ. և Գանտ.)	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եզերք

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
1 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնվ. Պէպէք Բ. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարաբիա, Պէօյիւքտ. Մէզարպ.	20
1	Տօլմ. Իսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ, Ա. և Բ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկէն, Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւք. Եէնիմահ:	4
3 15	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմ:	23
5	Պէշիկ. Օրթաք. Արնվ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպ. Բ. և Ա. Գավաք ։	19
6 35	Իսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնաւ. Գանտ. Բ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիք. Թար. Պէօյիք:	25
8 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնվ. Բ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպուրնու ։	22
9 45	Արնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ. Ստէն. Եէնիք. Թար. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Բ. և Ա. Գավաք: (Ուրբաթ օրերը ժամ 10 ին) ։	33
10 15	Սիրքէճի-իսկ. Պէպէք Բ. Հիսար, Գանլ. Էմիր, Ստէն. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք Մէզար. (Բացի ուրբաթէ):	20
10 45	Պէշիկ, Օրթ. Արնվ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիր. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպուր. Եէնիմ.	32
11 15	Պէպէք, Բ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Եէնիքէօյ, Թարաբիա, Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահալլէ ։	19

Արնաւուտ քէօյ

Ժամ	Արնաւուտ քէօյ	Թիւ
12 30	Ուղղակի Արնաւուտքէօյ:	1
1	» »	22
1 30	» »	25
9 35	Տօլմապահչ, Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ.	1
10 15	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր.	4
11 5	Տօլմապ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ.	25
11 35	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ:	4
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտ:	1

Ասիական եզերք

Ժամ	Ասիական եզերք	Թիւ
2 15	Ուղղակի Վանիքէօյ (Բացի ուրբաթէ) ։	1
2 15	Իսկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշար. Պէյքօզ, Պէօյիւքտ. Եէնիմահ. (Ուրբաթ օրերը Բ. փ. մաճ.)	21
3 15	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Արնաւ ։	22
9 45	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկէլ. Վանիք. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշար. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւքտէրէ ։	23
10 30	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշ. Պէյքօզ, Պէօյիւքտէրէ.	34
11 15	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշար. Պէյքօզ,	21
11 40	Տօլմապ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք ։	22

ԱՅԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ

Ով որ իր մազերուն թափիլը չուզեր, «Այերի վիկօր» կոչուած մազի անուշահոտ ջուրէն գործածելու է. ուրիշ ամեն տեսակ մազի ջուրերը կամ իւղերը՝ որ մազ չի թափելու համար կը ծախուին, բոլորն ալ անօգուտ են. իսկ վիկօրի օգուտը միլիօնաւոր փորձերով տեսնուած է, և Պօլսոյ ու գաւառաց մէջ օր օրի գործածողներուն թիւը կաւելնայ ։ Անոնք որ իրենց մազերուն գեղեցկութիւնը կորսնցնելու վրայ են, չուտով գործածեն աս ջուրէն որ՚ի վերջոյ չզղջան։ Թափելու վրայ եղող մազերը կը հաստատէ ու կամրացնէ, թափածներուն տեղը մազ կը բուսցնէ. երբոր մազերուն արմատը մեռած չէ, ու ճերմկած մազերը անդառնալի նախկին բնական գոյնին կը բերէ, գործածելուն կերպը շիշերուն հետն է. կը ծախուի Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկայի Մաղազան ։

ՕՃԱՌ

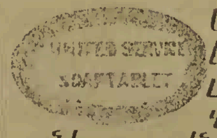

Անուշահոտ օճառ, մորթը կը կակուցնէ ու եղի ջուրով ալ կը փրփրի, տեսակը խիստ աղնիւ ու գինը շատ աժան է. կը ծախուի Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԱՂԱԶԱՆ

Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկայի Մաղազան կը ծախուի, աղեկ ճերմակ կտաւներ, ու ամէն ծածկոց և այլն, ամէն արծաթած պատառաքաղ, դգալ և այլն. կարի Լամբաներ, ամէն ճերմակ յախճապակէ ապսպ. Անգղիոյ տեսակէն, քարեօյաներ, փիքէ ծածկոց, բոլորն ալ սոյն և այլն, խոհանոցի վերաբերեալ անօթներ, կարի գործիքներ, և ուրիշ անթիւ պիտանի վաճառք կը ծախուին չափաւոր գներով ։

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Ղալաթիա Սանտըքճըլար ճառտէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը ։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց անձնակները ։

ԻԶՄԻՐ. Ստեփան աղա Տէտէեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խօսրով էֆ. Էսկիճեան.

ՊՐՈՒՍԱ. Ստեփան աղա Թանկէրեան.

ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յովակիմ աղա Ուզունօղլեան.

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր բաղակալմաեան

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.

ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նաթանեան.

ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան.

ԵԱՇ. Մ. աղա Խաչիկեան.

ՖՈՔՇԱՆ Ֆէրհատ աղա Ս Ֆէրհատեան

ԵՐԶՆԿԱՅ. Թադէոս աղա Բաղրամեան.

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Արժ. Տ. Ոսկեան.

Ուրիշ քաղաքներէ առաջարկուող ուզողներն աս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՂԱԼԱԹԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ